

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethet: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordalca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlitter sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy íven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft o. é.
kilencz óra 9 „ „ „
félévre 6 „ „ „
övnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“ szerkesztősége.

Kolozsmegye bizottmányi közgyűlése

f. évi ápril 30. és május 1.

K. B. D. Megyénk tavaszi közgyűlését főispán gr Eszterházy Kálmán ömlga tegnapelőtt a délelőtti órákban megfelelő s a munkára buzdító alkalmi beszéddel nyitá meg. A bizottsági tagok oly szép számmal jelentek meg, mint eddig ritkán; mi annak bizonytalanul szolgálhattott egyrészt, hogy igen fontos tárgyak kerülendnek tárgyalásra, másfelől annak is, hogy sok magán- vagy községi ügy lévén érdekelve, az illetők nem mulaszták el megjelenni. Akármily indokokból történt is, de mindenesetre szép a buzgalom, s örömrünkre szolgált megyénk jeleseit, kik folyton tartó választmányi gyűlésekben jól kifáraszták magukat, együtt láthatni. A közgyűlés főbb tárgyai közt az első helyet a közmun-ka erő mikénti beosztásának ügye foglalta el, de mely csak a 2-ik nap kerülvén tárgyalásra, mi is megtartjuk a sorrendet és kezdjük, illő tisztelettel, a miniszteri leiratokkal, mikkel a közönség figyelme majdnem $\frac{3}{4}$ -ed órán át lett fásztva; hogy ily pusztá formalitások miatt nem végeztetnek el keblileg inkább, nem értjük?

Az egyik miniszter kineveztetését tudatja, a másik lemondását; a belügyminister felhívja a törvényhatóságot a legtöbb adófizetők kimutatásának beküldésére, a földmível. minist. faiskolák felállítására (átvétetik a szakbizottmányhoz); a hernyók és rovarok pusztítása iránt, szabályrendelet megalkotása ügyében; ugyancsak a földm. minister a helytelen halászási mód meggátlása tárgyában. Más nyugalmasabb vérű s nem annyira a magas politikában kalandozó nemzet megyei gyűlésén, egy ilyen a megyei gazda közönséget oly közelről érdeklő ügyben, órákig eltartó vitába bocsátkozott volna; de itt az áll. v. véleményei többnyire el lettek fogadva. A honvédelmi minister felkéri a megye közönségét, hogy a mennyiben nemesi fölkelési pójtárléki alap kezelése alatt lenne, annak jövőben a honvédségi célokra való átruházása iránti ajánlatát terjessze fel; ily alap nem létezőn a megyében, erről a minister ur értesített fog, — S most egy kelemenlen ügyben jött leírata a belügyministernek, ez a megye által kinevezett s aztán nemsokára minist. leirat és a megye nemes elhatározása következtében hoppon maradt szegény járási közgyámok ügye, kik közül három felfolyamodtak a belügyministerhez, mire ügyük felülről a megyének komoly beható tanulmányozás alá ajánlato; s a tegnapelőtt lefolyt komoly beható tanulmányozás eredménye volt, hogy a megye megmaradt nemes határozata mellett, s az általa kinevezett egyéneket teljesen elejtette.

Ezután következett a szentesített törvények kihirdetése; aztán az alispáni rendes jelentés, minek főbb tárgyait külön kivonatossággal küldjük. S most egy igen érdekes elvi és nemzetiségi ügy került színpadra, mik körül élénk vita fejlődött.

Vajda László bizottsági és állandó választmányi tag beadott ugyanis egy több elvtársai által aláírt indítványt a virilis intézmény eltörlése iránt, mit az összes jelen volt román bizottsági tagok pártoltak.

Ez indítvány az azelőtti választmányi gyűl. is erős vita tárgyát képező s az állandó választmány véleményét, a terjedelmes indítvány felolvasása után

(mi azt épen nagy terjű voltánál kivonatban közleni fogjuk.) Gyarmathy Miklós főjegyző körülbelül a következőkben fejezte ki:

Volt alkalmam már e megyének Heves, Bihar és a Jász Kun kerület átiratai alkalmával a virilis intézmény czélszerűségéről a jelen körülmények közt nyilatkozni. Az ált. szabadelvűség szempontjából még lehet ellenvéleményt hallatni ezen intézmény ellen, de a felhozott indítványban előadott indokok alapján, mintha ez intézmény a nemzeti ségek s jelesen a román nemzetiség ellen léptetett volna életbe, azt tenni nem lehet; a mire a legfőbb bizonyíték az, hogy tiszta magyar törvényhatóságok szólaltak fel ellene, mi mutatja, hogy ált. szabadelvűség szempontjából megtámadható, de nem úgy, mint a nemzetiség ellen emelt védgát. És ha általános szabadelvűség szempontjából a mellette felhozott érvek nem bírták a megye közönségét a czélszerűségi szemponttal egybevetve korábbi nézetétől, azaz a virilis intézmény helyeséről eltántorítani; jelen indítvány gyöngye és megállhatlan indokai azt annál kevésbé tehetik; — annál fogva az indítvány elvetését hozza javaslatba az állandó választmány a megye közgyűlésének, az indítvány végén tett azon kérelemnek, hogy el nem fogadás esetén szöröl-szóra jegyzőkönyvbe igattassék helyet nem adni, hanem a jegyzőkönyv mellett egyhiteles másolatot felterjeszteni s az eredetit a levéltárba megőrzés végett letenni véleményezi.

Az állandó választmány véleménye előadása után indítványa védelmére Vajda László emelt szót (beszédét egész terjedelmében közölni fogjuk.)

Erre Pap Gábor g. egy. esp. és Szilasi tanár urak emeltek szót az indítvány mellett.

Utána szól Deési Sándor az indítvány ellen: (Deési Sándor beszédét hasonlóan közölni fogjuk.)

Deési után felszólt Gyarmathy Zsigmond d. Határozottan ellene szólt az indítványban kifejtett indokolásnak, mintha a virilis intézmény nemzetiségi szempontból lehetne elítélendő s tiltakozott az ellen, mintha ezen kérdés román vagy magyar kérdés lenne, mit bizonyít azon körülmény is, mi az állandó vál. előadója által hangsúlyozva volt, hogy első sorban ez intézmény ellen tiszta magyar törvényhatóságok szólaltak fel. Hanem szabadelvűség szempontjából s különösen a jogegyenlőség tekintetből a virilis intézményt tarthatlanak állítani, mert a képviselőt fogalmával meg nem egyeztethető a virilis intézmény, ugyanis azok saját birtokukat igen, de a megye közönségét nem képviselik s e szempontból a virilis intézmény ellen felírt helyesnek tartja; de az indítványt, az abban felhozott indokokkal nem pártolhatja.

Ezután hozzá szólt a dologhoz Berde Mózs a jogphilosophiai szempontból; mindenféle szempontokból fenntartandónak véli a virilis intézményt.

Még Bereghszászi N. ur szólván; végül a főispán föltévé a kérdést, a nagy többség az áll. vál. véleményét határozattá emelte.

(Folyt. a 2-ik napról jövő számunkban.)

Társadalmunk egyik égető kérdése.

Egyéni nézetek a nő elhivatásáról
Irta Kovács Gábor.

I.

E fontos kérdés mikénti megoldásának vitatása napjainkban már elodázhatlan, a buzgalom, melylyel az emberi nem egyik része a másinak ebbeli jogos érdekeit tisztáznai, azokat általában érvényre emelni igyekszik, erről, tanuskodik, úgy arról is, hogy e kérdést huzni halasztani igen, de elejteni s felelet napirendre térni többé nem lehet.

A társadalmi jelenségeknek van bizonyos logikai kényszerük, ez elől kitérni, utjukba önkéntesen akadályokat gördíteni, vagy azokat fejleményükben feltartóztatni — hatalom embernek nem adatott. Az embernek imitt a priori az önkényes megoldás helyett az a feladata, hogy alkalmazkodjék e jelenségekhez,

ellesve, felhasználva a perczet, midőn azok legsikeresebben megoldhatók úgy, a mint azt a dolog természete hozza magával.

Nem akarjuk mi az embert merő passivitásra kárhóztatni, mert távol áll tőlünk, hogy a fatalismus védői közé sorakozzunk; csak utalni akartunk azon egyetemes törvényekre, melyek az emberi világot kormányozzák, s a melyekhez alkalmazkodás nem függ a szabad tetszéstől, hanem elutasíthatlan kényszerűség. Különböztetve törvények határai közt elég tág mező nyílik a szabad cselekvésre; a jelenségek okainak fűrkészése, eredményeik hatásának mérlegelése, a gyakorlati életben nyilvánulásaiknak üdvös vagy káros volta, mindez olyan működési tér, melyen a kutató ember legnagyobb ambícióját is képes kielégíteni, mely képes elfeledtetni azt a bizonyos korlátozottságot, mely az „ember“ fogalmától elválaszthatatlan.

Az a tökéletes függetlenség, a tényleges viszonyokon felül-emelkedés talán nem is volna jó az embernek. Legalább a történelem arról tanuskodik, hogy az ember igazi rendeltetésétől akkor tért el leginkább, midőn a szabadságot ad absurdum vitte, midőn oly jelenségekre nyújtá ki rendező kezét, melyek magosabb, egyetemesebb törvények uralma alatt állanak. — Ez áll a czikkünk homlokára tűzött kérdésről is.

A tételnek olyatén formulázása: „valjon megoldjuk-e?“ hatalmunk körén kívül esik; csak a „hogyan“, „miként“ az, hol tulajdonképi működésünk köre kezdődik. A tényleges állapotnak elfogadása, a szükségességnek elismerése, már egy lépés a megoldás felé; mert jele az érettség azon fokának, mely ily nagy horderejű kérdések észszerű megoldásához vezet.

Hála korunk mindenhová világot árasztó szellemének, e társadalmi kérdés megoldásának szükségérzete ma már általános, az emberiség közmeggyőződésévé vált. Ennek is, sok mással együtt, kijelölték az eszmék, a viták harcában azon helyet, mely méltán megilleti, melyet az örök igazság követel számára.

Meglehet, ezelőtt századokkal töviskoronát nyomtak volna az ily eszmék harcának fejére; ma babérkoszorúval fogadják. Jól esik a léleknek, ha korunk haladásának e nemes vonására gondol lehetetlen abban fel nem ismerni az idők jelét.

Napjainkban visszahozhatlanul letűnt a martyrok azon hosszú sorozata, mely a multat köztemetővé változtatja; ma az eszmék szabadon terjednek: a gondolatoknak előharcosai, az érzelmeknek védői lesznek mindig, áldozatai napról napra kevesebbek.

A ki nemest, szépet érlel meg keble melégén, s ezt az emberiség közkincsévé akarja változtatni, „hosszánna“ igen, de „feszítsd meg“ — gel ritkán fogadtatik. Jól esik e különbséget constataálni korunk s a mult között, talán némileg megmagyarázza ez a mult lassu, s korunk sebes, gyorsított haladását, s azon jelenséget, hogy napjainkban sok oly kérdés képezi a napi megbeszélés tárgyát, mely ezelőtt csak kevéssel is teljesen ismeretlen volt. Ilyen a nőket érdeklő általunk is vitatott kérdés.

Mi tolt napjainkban előtérbe, s mi biztosítja számára a véggyőzelmet? A szükségeség. Előhaladott korunk teli van a fontosabbnál fontosabb kérdések hosszú sorozatával, a nyakunkra nőttek, melyek alól kibújni, többé nem áll hatalmunkban. Nem akarjuk e kér-

déstől megtagadni a morális alapot, az örök igazságot, hisz az a meleg hang, mely az ezen ügyet tárgyalók minden sorából kitünik, eléggé bizonyítja azon erkölcsi motívumokat, melyek e kérdés szellemi alapját képezik, csak azt mondjuk, hogy az okok, melyek e kérdés megoldását sürgetik, többé nem kizárólagosan szellem-erkölcsi természetűek, hanem társadalmiak is.

Sőt a végmegoldás tekintetében ez utóbbi momentumnak nagyobb fontosságot tulajdonítunk, mire a mult tanított meg. Hány nemes eszme szendergett kevesek agyában századokon keresztül — ámbár üdvös voltokról meg volt győződve az emberiség E tekintetben nagyon makacs természete van az embernek. Nagyon ritkán hajol meg a benső sugallat meggyőző szava előtt; csak akkor enged, ha a tények kéréllhetlen szigorral lépnek fel, ha arra, minek jogosságáról lelkieleg meg van győződve, a phisicai kényszer egy, nemével is ösztönöztetik.

Ezt a fejlődési processust a nő elhivatása kérdésénél különösen ki lehet mutatni, ha figyelembe vesszük a polgárosult világ népeit.

E tekintetben három osztályba lehet sorozni az államokat. Vagy nagyon előrehaladtak, vagy csak most vannak a kezdet kezdetén, vagy még mit se tettek e kérdés megoldása érdekében. E fokozatos fejlődés szoros összeköttetésben van a miveltségi állapottal.

Amerika és Európa mivelt államai már jó elő haladtak, míg kelet népeinél nincs is szó a nő elhivatásáról. Az összeköttöt kapcsot e két véglet között azon országok képezik, hol megindult ugyan a mozgalom az általános miveltség terjedésével, anélkül, hogy nagy dimenziókat nyerne.

Magas miveltségnél a tapasztalaton nyugvó meggyőződés viszi a főszerepet, közép miveltségnél inkább csak érzék, míg a miveltlen népek még nem ébredtek e kérdés megoldása szükségének tudatára.

Hogy hazánk a középső osztályba tartozik, talán fölösleges is mondani. Bárha nem is tudunk oly gazdag eredményt felmutatni, úgy az irodalmi téren, mint a társadalmi életben, minő Európa nyugoti államaiban észlelhető, de a mozgalom nálunk is megindult e kérdést illetőleg is, minő eredménnyel, csak a jövő fogja megmutatni.

Csalódnak, kik azt hiszik, hogy e kérdést úgy tüzzel-lobbal meg lehet oldani, még inkább azok, kik már is a keserűség bizonyos nemével kiáltanak fel: mily hátra vagyunk mi e tekintetben is.

A társadalmi állapotokbani előhaladást nem lehet erőltetni; nem lehet azt mondani: ez a nemzet már ennyire haladott, mért nem vagyunk mi is ott?

Nincs háládatlanabb foglalkozás, mint a nemzeteket egy kalap alá szorítani akarni bizonyos társadalmi állapotok tekintetében.

Két ember sincs egyforma a világon, miként lehet tehát kívánni ezt nemzetektől; miként lehet Jeremiás siralmait hallatni a felett, miért előrehaladottabb egyik nemzet a másikkal?

Nem venni tekintetbe a különböző viszonyokat, melyek legérthetőbb magyarázóit az egyenlőtlen miveltségi állapotoknak, égjaji és természeti behatásoknak, társadalmi és nemzeti előítéleteknek, szokásoknak, melyek oly csökönyös akadályok még napjainkban is, menthetlen hiba. Kárhóztató ítéleteket in thesi

Gruber János

Pesten, Lipótváros, Széchenyi- és csillagutca 6 sz.

ajánlja nagyválasztékú

Kehlheimi márvány-lap, lythografkő-, fűzető- és éjjeliasztal-lap-raktárát minden nagyságban, **tömörmivű jól kiszáradt parkettait**, valódi angol Robinspatent **Portland-cementjét** védbélyeggel, **kufsteini vízhatlan cementjét**, **alabástrom stuk-kátróját és mezei gipszt**; továbbá mindenemű bajor földfesteit, fehér olomát, fehér gálizát, Ultramarin kék és tört olajfesteit.

Firniszok, lakkok, lenmag- és fa-gépolaj, legjobb angol közszen-kátrány, leg-tisztább lakátrány és vörös benzín-lakkátrány házfedelek behuzására; zeolithkő-fe-délapok, asfált, tűzhatlan téglák és tűzhatlan agyag; belga pátens-kocsikenőcs, fehér szurok, gyanta, sörfőző szurok és fenyőenyv, finum szurok cipészek, kefekötők, kovácsok és hajók számára.

Minde czikkeket ezután saját házában Lipótváros, csillagutca 6 sz. a. újan fel-állított fiókraktárban is kaphatók.

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvosa dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.
E pillanatban 1000-nél több beteget van kezelése alatt.

661 60—*

Asztali és csemege borok, Dréher-féle palaczk sör

Teutsch J. B.-nél Segesvártt.

1862-beli-erdélyi asztali bor, „non plus ultra“ nagy pal. — f. 70 kr.
1868 „ finom rizling — „ 90 kr.
1869 „ — „ 90 kr.

Rajna és Mosel-borok:

Johannisbergi cabinet nagy pal. 4. ft. 40 kr.
Rüdesheimi 2 ft. 50 kr.
Liebfrauenmilch 2 ft. 15 kr.
Deidesheimi 1 ft. 65 kr.

Magyar borok:

Budai, finom sashegyi 1 nagy pal. 1 ft. — kr.
1 kis pal. — frt 50 kr.
Somlai, fehér jeles 1 nagy pal. — frt 88 kr.
Tokaji, ménesi és muskotály aszu 1 nagy pal. 1 frt 20 kr.
1 kis pal. — frt 60 kr.
Champagnei Sillery grand mouss 1 nagy pal. 1 frt 60 kr.

Francia, spanyol és olasz borok

Bordeaux st. Julien, vörös ered. töltés nagy pal. 1 frt 65 kr.
Champagnei valódi Clicquot nagy pal. 4 frt — kr.
„ Fleur de Sillery nagy pal. 3 frt 60 kr.
Muscat-Lunel nagy pal. 1 frt 70 kr.
Lacrimae Christi nagy pal. 1 frt 60 kr.

Osztrák borok.

Vöslau vörös nagy pal. — frt 92 kr.
Gumpoldskircheni, fehér nagy pal. 1 frt 20 kr.

Liqueurök:

Vanillás, valódi Bordeaux nagy pal. 2 frt — kr.
Ananas nagy pal. 2 frt — kr.
Anisette double, Amsterdami nagy pal. 1 frt 90 kr.
Maraschino di Zara nagy pal. 1 frt 60 kr.
Dupla kőményes, val. szt.-pétervári nagy pal. 2 frt 50 kr.

Hölgy-liqueurök, igen finom:

Kávé, Curaçao, thea, Vanília, viola nagy pal. 1 ft. 30. kr.
Bataviaia rak nagy pal. 1 frt 80. kr.
Cognac fi nede Champagne nagy pal 3 frt. —

Drehez féle palaczk sör

Ászoksör nagy pal. — 38 kr.
Márocsusi nagy pal. — 40 kr.

hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tár-gyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve **telek-könyvezett** birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 % -ot tesz.

az igazgatóság.

(21)

96—*

Eladó szőlővesszők.

Grof Mikó Imre ur önmaga **oláh-szilvási** jóságában, gazdatiszt Albert Lajosnál (utóposta Felvincz) még kapható 10,000 dr. ültetni való Semillion vessző, ezere a 20 frt. **Marosújvári** jóságában pedig, borász Fodor György-nél, (utóposta Felvincz) Alexan-dria muskatály, 2000 dr. vessző, ezere a 10 frt. Trámini 1000, a 5 fr. Furmint a 4000 ezere a 5 fr. és Bakator 5000, ezere a 4fr.

Fogfájást

barni nemű legyen az, még ha odaszok vagy rőkönyódott is a fogak, tartósan meg-gyógyítlanak a hirt indai kívárat által. Fejélmihatlansága miatt e kívárat világ-hirt lef, s egy családnál sem volna szabad hiányoznia.

Valódi minőségben 35 és 70 kros üvegekben kapható az egyedüli rak-tárban **Kolozsvártt**: Wolff János Gyógyszerésznél, **Beszterczén**: Dietrich és Fleischmél, **Déván**: Rosnyák A.-nál, **Nagy-Enyeden**: Horváth Ferencz-nél.

Legújabb hangjegyek.

Ifjúsági iratok és képes könyvek minden kor számára. Ima- és ajátossági könyvek, egyszerű olcsó, úgyszintén diszkotésben.

Iskolai könyvek, nagy választékban.

A hírlapokban bármely könyvkereskedés által hirdetett könyvek, hangjegyek, általam gyorsan és azonnal kaphatók.

Demjén László

Könyv-, mű- hangjegy-kereskedés és zongora-tár.

m. k. egyetemi könyvtár.

Kolozsvártt.

Zongorák 300 ftól 450 ftig.
Pianinók 350 ftól 450 ftig.
Használt zongorák 80 ftól 180 ftig.
A legújabb könyvek az iradom minden ágazatban kaphatók vagy megrendelhetőek a legolcsóbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

(620) 37—*

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtáránál Kolozsvártt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ös-, ó- és középkor. (513. Kr. e — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

157—*

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdekl fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,

szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.